MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. január 14.[1]

C-913/19. sz. ügy

CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
kontra
Gefion Insurance A/S

(a Sąd Rejonowy w Białymstoku [białystoki kerületi bíróság, Lengyelország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Polgári és kereskedelmi ügyekben fennálló joghatóság – Különös joghatóság – Felelősségbiztosítás – Engedményezés – A fióktelep, képviselet vagy telephely fogalma”

1. Az alapügyben az egyik lengyel bíróság azon jogvita elbírálására vonatkozó joghatóságával kapcsolatban merült fel kérdés, amely egy olyan társaság, amelyre a Lengyelországban bekövetkezett közlekedési baleset károsultja a jogait átruházta, és azon dániai székhelyű biztosító között áll fenn, amely a károkozó kockázatait fedezi.

2. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a lengyel bíróság arra kéri a Bíróságot, hogy a 1215/2012/EU rendelet[2] II. fejezete 3. szakaszában foglalt, a biztosítási ügyekre vonatkozó különös joghatósági szabályokat e rendelet 7. cikke 2. és 5. pontjával összefüggésben értelmezze. Ez utóbbi rendelkezések alapján a káresemény bekövetkezésének helye szerinti bíróságok (2. pont), és azon hely szerinti bíróságok rendelkeznek hatáskörrel, ahol az anyavállalkozás fióktelepe, képviselete vagy más telephelye található, az anyavállalkozás ellen ez utóbbiakat érintő tevékenység miatt indított jogvitákban (5. pont).

3. A Bíróságnak az általa hozott ítéletben (amely kiegészíti azokat, amelyeket már a biztosítási szakaszra vonatkozóan hozott)[3] egyébként alkalma lesz megvizsgálni a rendelet 7. cikkének 5. pontja és a 2009/138/EK irányelv közötti kapcsolatot.[4]

1 Eredeti nyelv: spanyol.

2 A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o., a továbbiakban: rendelet).

3 Lásd a legutóbbi hozott ítéletek között: 2020. február 27-i BALTA ítélet (C-803/18, EU:C:2020:123); 2018. január 31-i Hofsoe ítélet (C-106/17, EU:C:2018:50); 2016. január 21-i SOVAG ítélet (C-521/14, EU:C:2016:41).

4 A biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló, 2009. november 25-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II) (HL 2009. L 335., 1. o.; helyesbítések: HL 2014. L 219., 66. o.; HL 2016. L 319., 68. o.; HL 2017. L 266., 22. o.; a továbbiakban: „Szolvencia II” irányelv).

I. Jogi háttér

A. Az 1215/2012 rendelet[5]

4. A (16) preambulumbekezdés értelmében:

„Az alperes lakóhelyén vagy székhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében. A szoros kapcsolat megléte jogbiztonságot nyújt és elkerüli azt, hogy az alperes ellen egy olyan tagállam bíróságán indíthassanak eljárást, amelyre észszerűen nem számíthatott. […]”

5. A 4. cikk (1) bekezdése megállapítja:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

6. A 5. cikk (1) bekezdése alapján:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2–7. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető.”

7. A 7. cikk szerint:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban az alábbiak szerint perelhető:

[…]

2. jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet;

[…]

5. fióktelep, képviselet vagy más telephely működéséből származó jogvita tekintetében a fióktelep, képviselet vagy más telephely helyének bírósága előtt.”

8. A biztosítási ügyekben a joghatóság megállapítására irányadó, a rendelet II. fejezete 3. szakaszának tárgyát képező szabályokat a 10–16. cikk tartalmazza.

9. A 10. cikk szövege a következő:

„Biztosítási ügyekben a joghatóságot e szakasz határozza meg a 6. cikk és a 7. cikk 5. pontjának sérelme nélkül.”

5 Az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez csatolt, Dánia helyzetéről szóló (22.) jegyzőkönyv 1. és 2. cikkével összhangban Dánia nem vett részt az 1215/2012/EU irányelv elfogadásában, az rá nézve nem kötelező és nem alkalmazandó. 2012. december 20-án azonban levélben értesítette a Bizottságot azon határozatáról, amely szerint végrehajtja az 1215/2012/EU rendeletben foglaltakat.

B. A 2009/138 irányelv

10. A 145. cikk („Fióktelep létesítésének feltételei”) alapján:

„(1) A tagállamok előírják, hogy az a biztosító, amely egy másik tagállam területén kíván fióktelepet létrehozni, köteles a székhelye szerinti tagállam felügyeleti hatóságait értesíteni.

Egy tagállam területén bármely vállalkozás állandó jelenlétét ugyanúgy kell kezelni, mint egy fióktelepet, még akkor is, ha ez a jelenlét nem fióktelep formájában valósul meg, hanem csak egy, a vállalkozás saját alkalmazottai vagy egy olyan személy által működtetett iroda formájában, aki független, de állandó felhatalmazással rendelkezik arra, hogy a vállalkozás érdekében úgy léphessen fel, ahogy azt egy ügynökség tenné.

[…].”

11. A 151. cikk („A kárigényt benyújtó személyek megkülönböztetéssel szembeni védelme”) megállapítja:

„A fogadó tagállam kötelezi a nem-életbiztosítókat arra, hogy a területén bekövetkezett eseményekkel kapcsolatban kárigényt benyújtó személyek számára biztosítsák azt, hogy ne kerüljenek kedvezőtlenebb helyzetbe amiatt, hogy a biztosítóintézet az I. melléklet A. részében szereplő 10. ágazatba sorolt kockázatokat (a fuvarozói felelősség kivételével) a szolgáltatásnyújtás szabadsága, és nem az adott tagállamban lévő telephely útján biztosítja.”

12. 152. cikk („Képviselő”) előírja:

„(1) A 151. cikkben említett célokból a fogadó tagállam kötelezi a nem-életbiztosítókat arra, hogy a területén honos vagy ott letelepedett képviselőt jelöljenek ki, aki összegyűjti a kárigényekkel kapcsolatos információkat, és megfelelő hatáskörrel rendelkezik ahhoz, hogy a kárigényeket benyújtó károsultakkal szemben a biztosítót képviselje, és a károkat megtérítse, továbbá az adott tagállam illetékes bíróságai és hatóságai előtt is ellássa, vagy szükség esetén elláttassa a biztosító képviseletét a kárigények ügyében.

[…].”

II. A tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

13. A CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (a továbbiakban: CNP) egy lengyelországi székhelyű korlátolt felelősségű társaság.

14. A Gefion Insurance A/S (a továbbiakban: Gefion) egy dániai székhelyű biztosító.

15. A lengyelországi székhelyű Crawford Polska sp. z o.o. (a továbbiakban: Crawford Polska) az a vállalkozás, amelyet a Gefion[6] felhatalmazott „a követelések teljes körű vizsgálatára”, valamint a „Gefion valamennyi bíróságok vagy más hatóságok előtti […] eljárásban való képviseleté[nek]” ellátására.

16. A Polins spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (a továbbiakban: Polins), amely egy żychlini székhelyű (Lengyelország) másik vállalkozás, szintén a Gefion képviselője Lengyelországban.[7]

6 A Gefion igazgatótanácsának meghatalmazott tagjai által a Crawford Polska részére adott 2016. május 31-i meghatalmazás értelmében.

7 Biztosítási ügynöki minőségében jár el, a biztosítási értékesítésről szóló, 2016. január 20-i 2016/97/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet (átdolgozás) (HL 2016. L 26., 19. o.) átültető lengyel jogszabály alapján.

17. 2018. február 28-án közúti baleset történt Lengyelországban, amelyben a károsult és a balesetet okozó személy járműve ütközött. Ez utóbbi ezen időpontban a Gefionnál rendelkezett gépjármű-felelősségbiztosítással.

18. A gépjármű javításának időtartamára a károsult a javító műhellyel 2018. március 1-jén cseregépjármű bérlésére vonatkozó visszterhes szerződést kötött.

19. A bérbeadási szolgáltatás ellentételezéseként a károsult a Gefionnal szembeni követelését átruházta a javító műhelyre. A javító műhely a bérlet lejártát követően, a szolgáltatásnyújtás után héaszámlát állított ki.

20. 2018. június 25-én a CNP egy engedményezési szerződés révén megszerezte a javítóműhelytől a cseregépjármű bérlésével kapcsolatos költségek megtérítése címén a Gefionnal szemben fennálló követelés érvényesítéséhez való jogot.

21. Ugyanazon napon a CNP kérte a Gefiontól a bérlés számla szerinti összegének megfizetését. A fizetési felszólítást a Polins címére küldték.

22. A kárrendezéssel az alperes megbízásából a Crawford foglalkozott. A Gefion nevében és javára eljárva a Crawford Polska a számlát részben elfogadta és a megtérítendő összeg egy részét elismerte.

23. Ilyen helyzetekre vonatkozó ugyanazon dokumentumban a Crawford Polska tájékoztatást adott arról, hogy panasz nyújtható be hozzá, mint a biztosító által felhatalmazott szervezethez. Arról is tájékoztatást adott, hogy kereset nyújtható be a Gefion ellen vagy az általános joghatóságra vonatkozó jogszabályok alapján, vagy a szerződő, a biztosított, a kedvezményezett, vagy a biztosítási szerződés jogosultjának lakóhelye vagy székhelye szerinti bíróság előtt.

24. 2018. augusztus 20-án a CNP a Gefionnal szemben keresetet nyújtott be a Sąd Rejonowy w Białymstoku-hoz (białystoki kerületi bíróság). A joghatóságot illetően a Gefion által közzétett azon információra hivatkozott, miszerint Lengyelországban a fő képviselője a Polins. Azt kérte, hogy a Gefionnak szóló iratokat a Polins címére kézbesítsék.

25. A Gefion alperesként vitatta a kereset elfogadhatóságát a lengyel bíróság joghatóságának hiánya miatt. A joghatósággal kapcsolatban alkalmazandó rendelkezésként a rendelet 5. cikkének (1) bekezdésére hivatkozott. Miután azzal érvelt, hogy a CNP biztosítási szerződésekből eredő követeléseket vásárló szakmai szervezet, azt állította, hogy a CNP nem minősül szerződőnek, biztosított személynek vagy kedvezményezettnek, és ebből következően nem nyújthat be keresetet a biztosító székhelyétől eltérő tagállam bírósága előtt.

26. A CNP ezzel szemben előadta, hogy az alperes szerepel az uniós, illetve EFTA tagállamok Lengyelországban bejelentett, a Komisja Nadzoru Finansowego (pénzügyi felügyeleti bizottság, Lengyelország) felügyelete alá tartozó biztosítóinak jegyzékében; hogy az biztosítási kötvényeket értékesít Lengyelországban, és elfogadhatatlan, hogy az, aki a károsult követelését átveszi, a káresemény bekövetkezése és a javítás helye szerinti bíróság előtt ne követelhesse a javítási költségek megtérítését.

27. Ilyen körülmények között, a Sąd Rejonowy w Białymstoku (białystoki kerületi bíróság, Lengyelország) előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

1) Úgy kell-e értelmezni az [1215/2012 rendelet] e rendelet 10. cikkével összhangban értelmezett 13. cikkének (2) bekezdését, hogy a károsult biztosítóval szemben, felelősségbiztosítás alapján fennálló követelését megszerző vállalkozás és az ezen biztosító közötti jogvitában a rendelet 7. cikkének 2. vagy 5. pontja alapján nem zárható ki a bíróság joghatóságának megállapítása?

2) Az 1) kérdésre adandó igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni az [1215/2012 rendelet] 7. cikkének 5. pontját, hogy valamely tagállamban működő, a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás keretében vagyoni kárt megtérítő, másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosítóval kötött szerződés alapján eljáró gazdasági társaság e biztosító fióktelepe, képviselete vagy más telephelye?

3) Az 1) kérdésre adott igenlő válasz esetén, úgy kell-e értelmezni az [1215/2012 rendelet] 7. cikkének 2. pontját, hogy az önállóan megalapozza azon tagállam bíróságának joghatóságát, ahol a káresemény bekövetkezett, és amely bíróság előtt a károsult kötelező felelősségbiztosítás keretében fennálló követelését megszerző hitelező a másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosítóval szemben keresetet nyújt be?

III. Az eljárás

28. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet 2019. december 13-án nyújtották be a Bírósághoz.

29. A CNP, a Gefion, a Lengyel Köztársaság kormánya és az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket. A Bíróság tárgyalás tartását nem tartotta szükségesnek.

IV. Elemzés

30. A Bíróság útmutatását követve csupán az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdéssel kapcsolatban teszek indítványt. A második kérdéssel – ahogy azt fent ismertettem – a kérdést előterjesztő bíróság a rendelet 7. cikkének 5. pontjában foglalt, „fióktelep, ügynökség vagy más telephely” fogalmának e jogvitához hasonló körülmények között történő értelmezését kéri.

31. Úgy vélem, hogy az e kérdésre adandó válasz a Bíróságnak az 1968. évi Brüsszeli Egyezménnyel bevezetett, hivatkozott rendelkezéssel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatából levezethető,[8] ahogy azt később kifejtem.

32. Mivel a kérdést előterjesztő bíróság és az előzetes döntéshozatali eljárás néhány résztvevője többé-kevésbé érintőlegesen azt javasolja, hogy a vitát a biztosítási ügyekre vonatkozó egyéb rendelkezésekre („Szolvencia II” irányelv) is terjesszük ki, e rendelkezésekkel is foglalkozom.

A. Előzetes megfontolások

33. A rendelet 7. cikke 5. pontjának közvetlen elődje a 44/2001/EK rendelet[9] 5. cikkének (5) bekezdése, ez utóbbi rendelkezés elődje pedig az 1968. évi Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének (5) bekezdése. A rendelkezés szövege változatlanul maradt.

8 A polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 1968. évi Brüsszeli Egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.; egységes szerkezetbe foglalt szöveg: HL 1998. C 27., 1. o.).

9 A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.).

34. A Bíróság az állandó ítélkezési gyakorlat alapját képező ítéletekben már mindhárom rendelkezés szövegét értelmezte,[10] amely gyakorlatot értelemszerűen figyelembe kell venni a jelen előzetes döntéshozatali eljárásban történő válaszadás során. Ez biztosítja a jelen és a korábbi jogi aktusok értelmezésének folytonosságát, a rendelet (34) preambulumbekezdésével összhangban.

35. A rendelet 7. cikkének 5. pontja a II. fejezet 2. szakaszában („Különös joghatóság") található. E rendelkezés irányadó a biztosítási jogvitákra, vagy pontosabban az ugyanazon fejezet 3. szakaszának („Joghatóság biztosítási ügyekben") hatálya alá tartozó jogvitákra is, ha azok megfelelnek az előírt feltételeknek.[11] Ez következik a rendelet 10. cikkében foglalt fenntartásból.[12]

36. A rendelet 7. cikke 5. pontjának értelmezési szempontjai, amelyeket a továbbiakban ismertetek, nem változnak annak függvényében, hogy valamely jogvitában van-e a másik félhez viszonyítva gyengébb fél: e körülmény nem érinti e rendelkezés értelmezésének és alkalmazásának módját.[13]

37. Ebből következően véleményem akkor is ugyanaz, ha a Bíróság igenlő választ ad az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre, és akkor is, ha ezzel ellentétes következtetésre jut, és úgy dönt, hogy a rendelet II. fejezetének 3. szakaszát alkalmazza az alapjogvitára. A második esetben a rendelet 7. cikkének 5. pontjában foglalt joghatósági ok biztosítva van a felperes számára az ugyanezen jogszabály 10. cikke által alkalmazott jogszabályon belüli utalás értelmében.

B. A rendelet 7. cikkének 5. pontja

1. A Bíróság ítélkezési gyakorlata

38. A rendelet 7. cikkének 5. pontja egy különös joghatósági szabályt tartalmaz, amely eltérést enged azon elvtől, amely szerint joghatósággal elsősorban az alperes lakóhelye szerinti bíróság rendelkezik.

39. Mint ilyen különös joghatósági szabályt, azt szigorúan kell értelmezni, anélkül hogy az a rendeletben kifejezetten szereplő eseteken túlterjeszkedne.[14]

40. A rendelkezést egyébként önállóan kell értelmezni.[15]

41. Mint a rendelet 7. cikkében meghatározott különös joghatósági szabályok, az 5. pontjában foglalt szabály is a jogvita és az annak elbírálására esetlegesen hivatott bíróságok közötti különösen szoros kapcsolat fennállásán alapszik. E közelség igazolja a joghatóságnak az igazságszolgáltatás megbízható működése és az eljárás megfelelő lefolytatása alapján történő megállapítását.[16]

10 Néhány ítélet rendelkező része egyértelműen az adott ügy körülményeire vonatkozik, lásd: 1981. március 18-i Blanckaert & Willems ítélet (139/80, EU:C:1981:70; a továbbiakban: Blanckaert & Willems ítélet); 1987. december 9-i SAR Schotte ítélet (218/86, EU:C:1987:536; a továbbiakban: SAR Schotte). Ez nem akadályozta meg abban, hogy olyan általános kritériumokat dolgozzon ki, amelyek a hangsúlyt egyrészt a külföldi, illetve helyi szervezetek és azok harmadik személyek általi megítélése közötti kapcsolatra; másrészt a vita tárgya és a bíróság közötti közeli viszonyra teszik (lásd a jelen indítvány 38. és ezt követő pontjait).

11 Nem felelnek meg e feltételeknek azon jogviták, amelyekben a felperes az adott terület szakembere: 2018. január 31-i Hofsoe ítélet (C-106/18, EU:C:2018:50).

12 A rendelet 17. cikkének (1) bekezdése és 20. cikkének (1) bekezdése szintén fenntartásokkal alkalmazza a 7. cikk 5. pontját, meghatározott fogyasztói szerződésekkel és egyedi munkaszerződésekkel kapcsolatos jogviták esetén.

13 Ezt erősíti meg a 2012. július 19-i Mahamdia ítélet (C-154/11, EU:C:2012:491) a 44/2001 rendelet 18. cikkével (jelenleg a rendelet 20. cikke) kapcsolatban.

14 2018. július 5-i flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533; a továbbiakban: flyLAL-Lithuanian Airlines), 26. és 62. pont.

15 1978. november 22-i Somafer ítélet (33/78, EU:C:1978:205; a továbbiakban: Somafer ítélet), 8. pont.

16 Lásd az 1968. évi Brüsszeli Egyezményre vonatkozó Jenard-jelentést (HL 1979. C 59., 22. o.) és a rendelet (16) preambulumbekezdését. Ez utóbbi rendelkezés utal arra, hogy „a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében". Hangsúlyozza továbbá, hogy az említett szoros kapcsolat „jogbiztonságot nyújt, és elkerüli azt, hogy az alperes ellen egy olyan tagállam bíróságán indíthassanak eljárást, amelyre észszerűen nem számíthatott".

42. Annak megítélése során, hogy a valamely tagállamban található vállalkozás fióktelepének, képviseletének vagy más telephelyének működésével kapcsolatos kereset kellő kapcsolatban áll-e egy másik tagállammal,[17] a Bíróság ítélkezési gyakorlata két elemet követel meg: a) az egyik, amelyet „szubjektív tényezőnek" nevezek, a szóban forgó szervezetekre vonatkozik; b) a másik pedig, amelyet „objektív tényezőnek" nevezek, a jogvita alapját képező tevékenységre irányul.

43. Annak vizsgálata, hogy van-e fióktelep, képviselet vagy bármely más telephely (a rendelet 7. cikkének 5. pontja értelmében véve), konkrét tényálláson alapuló értékelést igénylő feladat,[18] amely annak értékeléséhez is elengedhetetlen, hogy a jogvita kellő mértékben összefügg-e a fióktelep, a képviselet vagy a telephely tevékenységeivel.

44. A tényállás megállapításának említett feladata, mivel az adott ügyet kell értékelni, nem a Bíróságot, hanem a nemzeti bíróságot terheli.

a) A szubjektív tényező

45. A „fióktelep", „képviselet" és „más telephely" fogalma[19] egy olyan tevékenységi központ vagy „eljárási egység" fennállását feltételezi, amely a külvilág számára tartósan valamely anyavállalkozás részeként jelenik meg.[20]

46. Az említett tevékenységi központnak saját üzletvezetéssel kell rendelkeznie, és megfelelően felszereltnek kell lennie ahhoz, hogy harmadik felekkel tárgyaljon, akiknek, „bár tudják, hogy szükség esetén jogi kapcsolat áll fenn az anyavállalkozással, nem kell közvetlenül az anyavállalkozáshoz fordulniuk".[21]

47. Az anyavállalat „fióktelepeként", „képviseleteként" vagy „más telephelyeként" működő valamely egység két tevékenységi köre különböztethető meg, egy belső és egy külső.

48. A Bíróság, amely elismeri a két tevékenységi kör jelentőségét,[22] különösen fontosnak tekinti a két egységnek a magatartásában megnyilvánuló látszatot, mint olyan tényezőt, amely meghatározhatja a későbbi jogviták és az azokat elbíráló bíróság közötti szoros kapcsolatot.[23]

49. E kritérium alapján és a rendelet 7. cikke 5. pontjának értelmezése tekintetében:

– Nem minősül fióktelepnek, képviseletnek vagy telephelynek az „olyan független (köztes) kereskedelmi ügynök, aki […] szabadon megszervezheti lényeges tevékenységeit és meghatározhatja azon vállalkozásra szánt munkaidejét, amelynek a képviseletét elvállalja, és aki (ez utóbbi vállalkozás) nem akadályozhatja meg, hogy ugyanazon ágazatban versengő több céget egyidejűleg képviseljen […], és egyébként csak arra szorítkozzon, hogy megrendeléseket adjon le az anyavállalata felé, anélkül, hogy az üzletekben részt venne, azokat teljesítené és végrehajtaná".[24]

17 Azon tagállam, ahol a fióktelep, a képviselet vagy a telephely található.

18 Erre emlékeztetett Bobek főtanácsnok a flyLAL-Lithuanian Airlines ügyre vonatkozó indítványban (C-27/17, EU:C:2018:136), 134. pont.

19 A rendelet 7. cikke 5. pontjának kontextusában a Bíróság nem tesz különbséget az említett három fogalom között: 1976. október 6-i De Bloos ítélet (14/76, EU:C:1976:134), 21. pont.

20 Somafer ítélet, 11. és 12. pont; Blanckaert & Willems ítélet, 11. pont; flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet, 59. pont; 2019. november 19-i INA és társai végzés (C-200/19, nem tették közzé, EU:C:2019:985), 35. pont.

21 Somafer ítélet, 12. pont; SAR Schotte, 10. pont; 1995. április 6-i Lloyd's Register of Shipping ítélet (C-439/93, EU:C:1995:104), 18. pont.

22 SAR Schotte ítélet, 16. pont: „a jogvita és annak elbírálására hivatott bíróság közötti szoros kapcsolatot nem kizárólag a különböző szerződő államokban székhellyel rendelkező jogi személyek között fennálló jogviszonyok szerint, hanem a két vállalkozásnak a társadalmi életben tanúsított magatartása és a kereskedelmi kapcsolataikban harmadik személyekkel szemben való fellépésük módja szerint is vizsgálni kell".

23 1995. április 6-i Lloyd's Register of Shipping ítélet (C-439/93, EU:C:1995:104), 19. pont: „a fióktelepek, képviseletek vagy egyéb másodlagos telephely olyan szervezeteknek minősülnek, amelyek harmadik személyekkel szerződésekről folyó tárgyalások során fő-, akár kizárólagos partnerek lehetnek".

24 Blanckaert & Willems ítélet, 12. és 13. pont.

– Ezzel szemben a hivatkozott rendelkezést valóban alkalmazni kell egy másik tagállambeli olyan vállalkozás esetén, amely „önállósággal nem rendelkező valamely fióktelepnek, képviseletnek vagy telephelynek másik tagállamban való működtetése nélkül, [az adott tagállamban] olyan független társaság útján végzi tevékenységeit, amely vele azonos névvel és üzletvezetéssel rendelkezik, a nevében jár el és üzleteket köt, és amelyet úgy használ, mintha az anyavállalkozás része lenne”. [25]

b) A szubjektív tényező

50. A rendelet 7. cikke 5. pontjának kontextusában a jogvita az anyavállalkozás fióktelepének, képviseletének vagy más telephelyének működésével kapcsolatos jogi aktusokról, vagy ezen egységek által az anyavállalkozás nevében vállalt kötelezettségekről szól. [26]

51. A Bíróság szerint ez a helyzet áll fenn, ha a vita a fióktelep, a képviselet vagy a telephely által végzett tevékenységekből következik. Ezzel szemben a rendelet 7. cikke 5. pontjának alkalmazását mellőzni kell, ha nem állnak rendelkezésre az annak megállapítását lehetővé tévő tényezők, hogy a fióktelep hatással volt az alapjogvita felei között fennálló jogviszonyra. [27]

52. A Bíróság többek között hozzátette, hogy a szerződésen kívüli felelősségen [28] alapuló jogviták akkor származhatnak a fióktelep működéséből, ha a fióktelep „ténylegesen részt vesz egyes, jogellenes károkozást megvalósító cselekményekben”. [29]

2. Ezen ítélkezési gyakorlatnak a jogvitára való alkalmazása

a) A rendelet 7. cikkének 5. pontja szempontjából releváns jogalany

53. Az iratokból kitűnik, hogy Lengyelországban két társaság képviseli a Gefiont: a Polins és a Crawford Polska.

54. A kérdést előterjesztő bíróság szerint e körülmény nehézségeket okoz annak megállapítása szempontjából, hogy pontosan melyik jogalanyt kell megbízni a kárrendezéssel és a biztosítóval szembeni bírósági eljárást illetően. [30]

55. Még ha az említett aggodalmak jogosak is lennének, ezek kezelési módja nem egyezik meg a kért véleménnyel, amelynek a rendelet 7. cikke 5. pontjának értelmezésére kell szorítkoznia. [31]

25 SAR Schotte ítélet, 17. pont. Nem látok ellentmondást az említett ítélet és a Blanckaert & Willems ítélet között, hanem ugyanazon szabály két konkrét alkalmazásáról van szó. A második ítéletben megoldott ügyben a kereskedelmi ügynök a belső tevékenységi körben nem állt függőségi viszonyban a másik vállalkozással, és a külső tevékenységi körben sem mutatta ennek látszatát, eltérően a SAR Schotte ítélettől.

26 Somafer ítélet, 11. és 13. pont; 2012. július 19-i Mahamdia ítélet (C-154/11, EU:C:2012:491) 48. pont; flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet, 59. pont; vagy a 2019. november 19-i INA és társai végzés (C-200/19, nem tették közzé, EU:C:2019:985), 35. pont.

27 2019. április 11-i Ryanair ítélet (C-464/18, EU:C:2019:311), 34. és 35. pont.

28 Nem vitatott, hogy a CNP-nek a Gefion elleni cselekménye – a rendelet szóhasználata szerint – „jogellenesnek” minősül.

29 A flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet, 63. pont.

30 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 24. pontja. A Sąd Rejonowy w Białymstoku (białystoki kerületi bíróság) az említett nehézségek bizonyításaként egy másik eljárásban szintén a Gefionnal szemben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelemre hivatkozik, amely a 2020. február 27-i Corporis ítélet (C-25/19, EU:C:2020:126; a továbbiakban: Corporis ítélet) alapjául szolgált.

31 Elfogadom, hogy a biztosítási tevékenységeknek olyan módon történő szétválasztása, ahogy azt látszólag a Gefion teszi, jelentőséggel bírhat a rendelkezés alkalmazhatósága szempontjából: például, mert megnehezíti a fogyasztók azzal kapcsolatos észlelését, hogy a helyi vállalkozás az anyavállalkozás részét képezi. A rendelet 7. cikkének 5. pontját azonban szigorúan kell értelmezni; a rendelkezés szövege azon elemeket határozza meg, amelyektől a konkrét jogvitában érintett jogalanyokra való alkalmazása függ. Másképpen szólva: a rendelkezés lényegének (a jogvita és a bíróság közötti szoros kapcsolat megléte) céljából és azzal összhangban, nem az alperes valamely tagállamban való bármely jelenléte, hanem csak azon jogalany jelenléte számít, amely részt vesz a jogvita tárgyát képező eredeti tevékenységben.

56. Ezzel szemben fontos megbizonyosodni arról, hogy a biztosítót Lengyelországban képviselő jogalanyok közül melyiknek kell tulajdonítani a jogvita alapjául szolgáló tevékenységet. A rendelet 7. cikkének 5. pontja szerinti fióktelepet, képviseletet és más telephelyet meghatározó tényezőket az említett jogalanyra való hivatkozással kell bizonyítani.

57. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat e kérdéssel kapcsolatban nem annyira egyértelmű, mint az elvárható lenne. Ugyanakkor hajlok arra, hogy úgy tekintsem, hogy e vállalkozás a Crawford Polska. Erre lehet következtetni a hivatkozott határozatból, amelyben egyébként szerepel, hogy a jogvita éppen a Crawford Polska által végzett kárrendezésből ered. [32]

58. Végső soron a kérdést előterjesztő bíróság feladatát képező vizsgálattól függően tehát abból indulok ki, hogy a Crawford Polska a rendelet 7. cikke 5. pontjának keretében a releváns jogalany.

b) A Crawford Polska minősítése és magatartásának értékelése

59. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre adandó válasznak tisztáznia kell egyrészt azt, hogy a Crawford Polska megfelel-e egy fióktelep, képviselet vagy más telephely feltételeinek a rendelet 7. cikkének 5. pontja szerint; másrészt pedig, hogy milyen mértékben vett részt aktívan a jogvita alapját képező cselekményekben.

60. Mind a két szempont jellegzetesen ténybeli jellegű, amelyet csak a kérdést előterjesztő bíróság tud vizsgálni a tényekhez való közelsége miatt. Ezért csupán néhány észrevételt teszek.

61. Az első megjegyzés arra vonatkozik, hogy a Gefion ellenzi a Crawford Polska fióktelepnek, képviseletnek vagy más telephelynek való minősítését, mert független jogalanyról van szó, amely más biztosítók, illetve szervezetek nevében is vállal kárrendezést. [33]

62. Véleményem szerint az említett két tényező (a függetlenség és a kizárólagosság hiánya) közül egyik sem vonja maga után a rendelet 7. cikke 5. pontja alkalmazásának mellőzését, ha egyéb összetett elemek biztosítják a rendelkezés céljai szerint jellemző megjelenést, és a másodlagos jogalany egyébként megfelelő felszereltséggel rendelkezik ahhoz, hogy harmadik személyekkel tárgyaljon.

63. Egyetértek tehát a kérdést előterjesztő bíróság és a Bizottság megállapításával, [34] a Crawford Polska jogállására és a tevékenységére vonatkozó alábbi adatokból kiindulva:

– Korlátolt felelősségű társaságról van szó, ezért a lengyel jogrend alapján taggyűléssel rendelkezik (tehát saját ügyvezetése van).

– A Gefion érdekeit képviseli Lengyelországban és levelezésében hangsúlyozza, hogy a Gefion nevében jár el, amelynek megbízottja.

– A 2016-ban adott meghatalmazások értelmében teljes jogkörrel rendelkezik a kárrendezési tevékenységek végzésére a biztosítóra kiterjedő hatállyal, így a harmadik személyeknek nem kell közvetlenül a Gefionhoz fordulniuk a hivatkozott tevékenységekkel kapcsolatos ügyekben.

32 A Bizottság szerint, aki ugyanezen előfeltevésből indul ki, a kérdést előterjesztő bíróság kérdése e jogalanyra utal. Úgy vélem, hogy ez különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 26. és 28. pontjára tekintettel valószínű.

33 A Gefion észrevételei, 20 és 21. pont. Ebben a kontextusban a Gefion a „Szolvencia II” irányelv 152. cikkével kapcsolatos saját megfontolásait ismerteti, azt sugallva, hogy az említett cikk értelmében az ilyen jellemzőkkel bíró jogalany soha nem minősül a rendelet 7. cikke 5. pontja szerinti fióktelepnek, képviseletnek vagy telephelynek. Ezzel a kérdéssel később foglalkozom.

34 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat, 26. pont, és a Bizottság észrevételei, 56., 58. és 60. pont. Ugyanezen kontextusban a kérdést előterjesztő bíróság és a Bizottság a „Szolvencia II” irányelv 145. cikkét említik, amelyre később szintén kitérek.

64. Logikus továbbá azt feltételezni, hogy a Crawford Polska rendelkezik az említett tevékenységek végzéséhez szükséges tárgyi eszközökkel. Ez egy nélkülözhetetlen elem ahhoz, hogy azt „olyan tevékenységi központnak [minősítsék], amely a külvilág számára tartósan valamely anyavállalkozás részeként jelenik meg” a rendelet 7. cikkének 5. pontja értelmében. A kérdést előterjesztő bíróságnak ki kell alakítania e tekintetben a meggyőződését úgy, hogy szükség esetén bekéri a jogrendje szerint előírt adatokat.

65. A második észrevételem a Crawford Polskának a jogvitát kiváltó tevékenységben, azaz a kárrendezésben, valamint azon döntés meghozatalában való részvételével kapcsolatos, amely szerint a követelt összegnek csak egy részét téríti meg a biztosító.

66. A kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett tényállás alapján a Crawford Polska (nem pedig a Gefion) hozta meg azt a döntést, amely kulcsfontosságú a jogvita keletkezésénél.[35] Ha e körülmény bebizonyosodik, a Crawford Polska nem csupán közvetítő lehetett, amely feltétel nélkül adatokat továbbított, hanem aktívan hozzájárulhatott a jogvitához vezető jogi helyzethez.

67. Ugyanerre tekintettel a Crawford Polska eleget tehetett azon feltételeknek, amelyek alapján megállapítható a székhelye szerinti állam bíróságainak joghatósága, a biztosított (vagy a jogutódjai) által a Gefionnal szemben indított kereset elbírálása céljából.

68. A fent kifejtettek alapján kellően megalapozott az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre a megfogalmazása szerint adandó válasz. Nem kell további megállapításokat tenni a „Szolvencia II” irányelv hatásáról, amelyet kizárólag a teljesség kedvéért, és azért fogok tárgyalni, hogy a jelen előzetes döntéshozatali eljárás során írásbeli észrevételt előterjesztők ne maradjanak válasz nélkül.

C. A „Szolvencia II” irányelv által a rendelet 7. cikke 5. pontjának értelmezésére gyakorolt hatás

69. A kérdést előterjesztő bíróság (elvétve), a Gefion és a Bizottság a „Szolvencia II” irányelv 145. és 152. cikkére olyan rendelkezésekként hivatkozik, amelyek hatással lehetnek a jogvita eldöntésére.

70. A Gefion és a Bizottság észrevételei az említett rendelkezések és a rendelet 7. cikkének 5. pontja közötti kapcsolatra irányulnak. Pontosabban:

– Úgy tűnik, hogy a Bizottság érveiből az következik,[36] hogy véleménye szerint, ha valamely biztosító a „Szolvencia II” irányelv 145. cikke értelmében vett „állandó jelenléten” keresztül végzi gazdasági tevékenységét másik tagállamban,[37] léteznie kell a rendelet 7. cikkének 5. pontja szerinti fióktelepnek, képviseletnek vagy telephelynek.[38]

35 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 5. pontja.

36 Az „úgy tűnik, hogy az következik” kifejezést használom, mert a Bizottság valójában kifejezetten nem állítja a két fogalom közötti automatikus összefüggést.

37 Ennek értelmében a biztosító köteles a székhelye szerinti tagállam felügyeleti hatóságait értesíteni azon szándékáról, hogy másik állam területén fióktelepet kíván létrehozni, valamint meghatározott adatokat kell közölnie. Az (1) bekezdés értelmében, „egy tagállam területén bármely vállalkozás állandó jelenlétét ugyanúgy kell kezelni, mint egy fióktelepet, még akkor is, ha ez a jelenlét nem fióktelep formájában valósul meg, hanem csak egy, a vállalkozás saját alkalmazottai vagy egy olyan személy által működtetett iroda formájában, aki független, de állandó felhatalmazással rendelkezik arra, hogy a vállalkozás érdekében úgy léphessen fel, ahogy azt egy ügynökség tenné”.

38 A Bizottság észrevételeinek 61. pontja.

– A Gefion azt állítja, hogy valamely képviselőnek a „Szolvencia II” irányelv 152. cikke szerinti jogcím alapján történő kinevezése nem nyújt lehetőséget arra, hogy a biztosítót a rendelet 7. cikkének 5. pontja értelmében perelhessék. Megjegyzi, hogy a 152. cikk (3) bekezdése kizárja azt, hogy a képviselőt a „Szolvencia II” irányelv 145. cikke értelmében vett „fióktelepnek” minősítsék. [39]

71. A kérdést előterjesztő bíróság arra céloz, hogy valamely jogalanynak a „Szolvencia II” irányelv alapján történő minősítése arra enged következtetni, hogy a „Crawford Polskát […] az alperesnek [Gefion] a […] rendelet 7. cikkének 5. pontja szerinti »más telephelyének« kell tekinteni”. [40]

72. A továbbiakban ezen érvelket vizsgálom, emlékeztetve ugyanakkor arra, hogy már állást foglaltam a rendelet 7. cikke 5. pontjának értelmezésével kapcsolatban, amelynek önállónak kell lennie, tekintettel annak rendszerére és céljaira.

1. Az „állandó jelenlét” és a „képviselő” a „Szolvencia II” irányelvben

73. A „Szolvencia II” irányelv alapján a biztosítási tevékenységnek valamely tagállamban székhellyel rendelkező olyan vállalkozás által történő gyakorlása, amely e tevékenységet másik tagállamban kívánja végezni, meghatározott ellenőrzések alatt áll, [41] amelyek e vállalkozás által választott formától függően eltérőek.

74. Az olyan biztosító, amely a *letelepedés szabadsága* alapján ki kívánja terjeszteni a tevékenységét, köteles értesíteni a székhelye szerinti tagállam felügyeleti hatóságait a másik államban való terjeszkedésére irányuló szándékáról, és közölnie kell az irányelv 145. cikke által előírt adatokat. [42]

75. Ez alapján a székhely szerinti állam felügyeleti hatóságai megvizsgálják a telephely tervének megvalósíthatóságát. Kedvező értékelés esetén megküldik az irányelv 146. cikkének (1) bekezdésében leírt értesítéseket. [43] A biztosító ekkor kezdheti meg a határokon átnyúló tevékenységét a fogadó államban, egy fióktelepen vagy ezzel azonosan kezelt állandó jelenléten keresztül.

76. Ha a biztosító ügy dönt, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadsága folytán a székhelyétől eltérő államban végzi tevékenységét, ezen állam felügyeleti hatóságait is értesítenie kell a szándékáról. [44]

77. A gépjármű-felelősségbiztosítás konkrét ágazatában az irányelv ezenkívül megköveteli, hogy a biztosító nevezzen ki „a [fogadó tagállam] területén honos vagy ott letelepedett képviselőt […], aki összegyűjti a kárigényekkel kapcsolatos információkat, és megfelelő hatáskörrel rendelkezik ahhoz, hogy a kárigényeket benyújtó károsultakkal szemben a biztosítót képviselje, és a károkat megtérítse, továbbá az adott tagállam illetékes bíróságai és hatóságai előtt is ellássa, vagy szükség esetén elláttassa a biztosító képviseletét a kárigények ügyében” (152. cikk).

39 Gefion észrevételei, 21. pont. A Gefion azt állítja, hogy lengyelországi tevékenységét a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlása folytán végzi és eleget tett a „Szolvencia II” irányelv által megkövetelt feltételeknek, anélkül hogy a dán vagy a lengyel felügyeleti hatóságok valamilyen fenntartást megfogalmaztak volna. Ez az érv – teszi hozzá – elegendő a rendelet 7. cikke 5. pontja alkalmazhatóságának megtagadásához.

40 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 28. pontjának utolsó mondata.

41 A „Szolvencia II” irányelv (11) preambulumbekezdése értelmében, ezen keresztül kell megteremteni „az engedélyek és a felügyeleti rendszerek kölcsönös elismeréséhez szükséges és elégséges harmonizációt”, azért, hogy az egész Közösségben egységes engedély legyen érvényes, és a vállalkozás felügyeletét a székhelye szerinti tagállam végezze el.

42 Ezen adatok többek között tartalmazzák az üzleti tevékenység jellegét, a telephely szervezeti felépítését, és azon személy nevét, aki a telephelyen belül felhatalmazással rendelkezik ahhoz, hogy kötelezettséget vállaljon harmadik féllel szemben a biztosító nevében.

43 A fogadó állam felügyeleti hatóságai és az vállalkozás számára. Azt is igazolni kell, hogy a vállalkozás rendelkezik a szavatolótőkével és a kötelező alaptőkével.

44 A „Szolvencia II” irányelv 148. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatóságainak bizonyos adatokat kell küldenie azon tagállam hatóságai részére, amelynek területén a vállalkozás működni kíván.

78. A befogadó állam területén bekövetkezett, a gépjármű-felelősségbiztosítással összefüggő események miatt kártérítési igényt előterjesztő személyek így nem kerülnek kedvezőtlenebb helyzetbe a biztosító által választott formától függően.

79. E konkrét szempontból tehát nincs jelentősége annak, hogy a biztosító a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján vagy valamely telephelyen keresztül (fióktelep vagy ezzel azonosan kezelt állandó jelenlét) jár el a fogadó államban, ahol a káresemény bekövetkezett.[45]

80. A „Szolvencia II” irányelv nem írja le elég egyértelműen az „állandó jelenlétet” és nem is szabályozza részletesen a biztosító képviselőjére vonatkozó jogi szabályokat,[46] azonkívül, hogy megállapítja, hogy elegendő jogkörrel kell rendelkeznie a biztosító képviseletére, akár olyan harmadik személy károsultakkal szemben, akik kártérítési igénnyel fordulnak hozzá, akár a bíróságok és más hatóságok előtt az említett kárigényeket illetően.

81. A hivatkozott irányelv (az állandó képviseletre irányadó) 145. cikkén és (a képviselőre irányadó) 152. cikkén keresztül azonban közvetve bemutat az elhatárolásukat segítő néhány tényezőt:

– Az állandó jelenlétnek nem feltétlenül fióktelep formájában kell megvalósulnia. Ugyanúgy kezelhető, mint egy fióktelep, mihelyt megvalósul egy, a vállalkozás saját alkalmazottai, vagy egy olyan személy által működtetett iroda formájában, aki független, de állandó felhatalmazással rendelkezik arra, hogy a vállalkozás érdekében úgy léphessen fel, ahogy azt egy ügynökség tenné. Mind a két esetben rendelkeznie kell azon jogkörrel, hogy kötelezettséget vállal harmadik féllel szemben a biztosító nevében.

– A képviselő feladatai nem teszik lehetővé, hogy őt feltétlenül fióktelepként kezeljék: a „Szolvencia II” irányelv 152. cikke (3) bekezdése alapján „a képviselő kijelölése önmagában nem jelenti 145. cikknek megfelelő fióktelep alapítását”.[47]

82. E tényezőket kiegészítik azok, amelyeket a Bíróság ítélkezési gyakorlata az előzetes döntéshozatali eljárások mentén pontosított. Ezeket a következőkben részletezem, mivel azon meggyőződésem kialakításának alapjául szolgálnak, hogy a hivatkozott jogi alakzatok ellentétesek a rendelet 7. cikkének 5. pontja szerinti alakzatokkal.

2. A fióktelep vagy az azzal egyenértékűnek tekintett állandó jelenlét és a képviselő kapcsolata a rendelet 7. cikkének 5. pontjával

a) Az „állandó jelenlét” mint „fióktelep, képviselet vagy más telephely”

83. A rendelet 7. cikke 5. pontjának alkalmazásában a fióktelep, képviselet vagy telephely olyan tevékenységi központ, amelynek saját üzletvezetéssel kell rendelkeznie, és megfelelően felszereltnek kell lennie ahhoz, hogy az anyavállalkozáshoz kapcsolódva harmadik felekkel tárgyaljon, és amely a külvilág számára tartósan ezen anyavállalkozás részeként jelenik meg.

84. E feltételeket könnyebb igazolni, ha a biztosító – a tevékenységének székhelyétől eltérő tagállamra való kiterjesztése céljából – a letelepedés szabadsága alapján jár el a szükséges eljárás lefolytatását követően, és fióktelepet vagy a biztosítóval azonosnak tekintett állandó jelenlétet hoz létre a „Szolvencia II” irányelv 145. cikke értelmében.

45 A „Szolvencia II” irányelv 151. cikke. Lásd: Corporis ítélet, 35. pont.

46 Ugyanezen értelemben: Corporis ítélet, 37. pont. „e rendelkezés [a „Szolvencia II” irányelv 152. cikke (1) bekezdésének első albekezdése] nem pontosítja a biztosítóintézet képviselőjére e tekintetben ruházott jogkör pontos terjedelmét”.

47 A 152. cikk (2) bekezdése szerint, „a fogadó tagállam nem kötelezheti a képviselőt arra, hogy az őt kijelölő […] biztosító nevében az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérő tevékenységet is folytasson”.

85. Ha a valamely tagállamban székhellyel rendelkező biztosító elleni jogvita alapját képező cselekményekben a biztosító nevében és javára részt vett egy másik tagállamban található olyan *fióktelep*, amely megfelel a „Szolvencia II” irányelv 145. cikke szerinti feltételeknek, a rendelet 7. cikkének 5. pontja alapján rendszerint és ténylegesen is fennáll egy „fióktelep”, „képviselet” vagy „telephely”. [48]

86. A Szolvencia II irányelv 145. cikkének tartalmára tekintettel ugyanez a helyzet akkor is, ha a biztosító a letelepedési szabadságának gyakorlási módjaként azt választja, hogy a fióktelephez hasonló jellemzőkkel rendelkező *állandó jelenlétet* tart fenn. [49]

87. Ha az említett jelenlét „csak egy, a vállalkozás saját alkalmazottai vagy egy olyan személy által működtetett iroda formájában [valósul meg], aki független, de állandó felhatalmazással rendelkezik arra, hogy a vállalkozás érdekében úgy léphessen fel, ahogy azt egy ügynökség tenné”(a „Szolvencia II” irányelv 145. cikkének (1) bekezdése), nem jelent túlzott nehézséget annak megértése, hogy az a rendelet 7. cikke 5. pontjának egyúttal eleget tesz:

– A Bíróságnak az EUMSZ 43. cikkben elismert letelepedés szabadsága keretében történő „állandó jelenlétre” vonatkozó ítélkezési gyakorlata megköveteli, hogy azt „olyan objektív és harmadik személyek által ellenőrizhető körülmények alapján kell megállapítani, amelyek különösen az üzlethelyiségek, személyzet és berendezési tárgyak formájában megnyilvánuló fizikai jelenlét fokára vonatkoznak”. [50]

– A „Szolvencia II” irányelv 145. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a biztosítónak másik tagállamban történő letelepedése céljából közölnie kell a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatóságaival azon személy nevét, aki felhatalmazással rendelkezik ahhoz, hogy kötelezettséget vállaljon harmadik féllel szemben a fióktelep vagy az állandó jelenlét keretében.

88. Továbbra is vita folyik arról, hogy az állandó jelenlétnek a „Szolvencia II” irányelv értelmében vett „telephelynek” való minősítéséhez igazolni kell-e egyéb körülményeket is: különösen azt, hogy a biztosító irányítása és ellenőrzése alatt kell-e állnia, és tevékenységét ez utóbbinak kizárólagosan vagy túlnyomó részben alárendelt módon kell-e végeznie. [51]

89. A jelen ügy szempontjából úgy vélem, hogy az említett vitát nem kell feltétlenül eldönteni: a rendelet 7. cikke 5. pontjának alkalmazását illetően az említett tényezőnek nincs döntő jelentősége.

90. Ezzel szemben és meghatározó módon igenis döntő jelentősége van annak, hogy a fióktelepp azonosan kezelt állandó jelenléthez szükség van a tevékenységének végzéséhez szükséges eszközökre (cím, üzlethelyiségek, személyzet és felszereltség), és az állandó jelenlétnek szerepe volt a jogvita alapjául szolgáló jogviszonyban, a Bíróság fent ismertetett ítélkezési gyakorlatából eredő feltételek szerint. [52]

48 A jelen ügyben a rendelet 7. cikkének 5. pontja szerinti „fióktelep” fogalmát nem tekintik automatikusan egyenértékűnek a „Szolvencia II” irányelv szerinti fióktelep fogalmával. Bár a kérdésre ösztönösen igenlő választ kell adni, emlékeztetnem kell arra, hogy az említett irányelv a fióktelep különböző jelentéseit használja: egy általánosat: a „Fogalommeghatározások” című 13. cikk 11. pontja szerinti jelentést; egy másik különöset az I. cím IX. fejezetének alkalmazásában a 162. cikk (2) bekezdésében; és egy további jelentést a IV. cím alkalmazásában a 268. cikk (1) bekezdésének b) pontjában. A jelen indítvány tárgykörén kívül esik annak vizsgálata, hogy meghatározásánál fogva valamennyi megfelel-e a rendelet követelményeinek.

49 A fióktelep és az állandó jelenlét azonosként való kezelése az 1986. december 4-i Bizottság kontra Németország ítéletre nyúlik vissza (205/84, EU:C:1986:463). Később a jogalkotó ezt rögzítette az életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosításokra vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról és a szolgáltatásnyújtás szabadságának tényleges gyakorlását elősegítő rendelkezések megállapításáról, valamint a 73/239/EGK irányelv módosításáról szóló, 1988. június 22-i 88/357/EGK második tanácsi irányelv (HL 1988. L 172., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 198. o.) 3. cikkében.

50 2010. október 26-i Schmelz ítélet (C-97/09, EU:C:2010:632), 38. pont.

51 A Bizottság a szolgáltatásnyújtás szabadsága és a közérdek a biztosítási ágazatban című értelmező közleményében (HL 2000. C 43., 5. o.), 9–12. o., azt állítja, hogy mind a kettőnek teljesülnie kell.

52 A jelen indítvány 38–52. pontja.

91. Ugyanezen ítélkezési gyakorlat hangsúlyozza – ahogyan arra már emlékeztettem –, hogy a jogvita és az annak elbírálására hivatott bíróság közötti közeli kapcsolatot nem kizárólag a különböző tagállamokban székhellyel rendelkező szervezetek között fennálló jogviszonyok szerint, hanem e szervezeteknek a társadalmi életben tanúsított magatartása és a kereskedelmi kapcsolataikban harmadik személyekkel szembeni megnyilvánulásuk szerint is vizsgálni kell.

92. A konkrét ügyben tehát az említett tényezők kombinációja (nem pedig a biztosító által a fogadó államban található jogalanyok felett gyakorolt ellenőrzés mértéke és a jogalanyoknak a biztosítóhoz fűződő kizárólagos alárendeltségi foka) teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a jogvita és az annak elbírálására hivatott bíróság között fennáll-e szoros kapcsolat.

b) A „Szolvencia II” irányelv 151. és 152. cikke szerinti „képviselő”

93. Ha valamely biztosító szakmai tevékenységét kiterjeszti más tagállamra a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlása folytán, előfordulhat,[53] hogy hiányoznak azon tárgyi jellegzetességek, amelyek alapján elismerhető valamely fióktelep, képviselet vagy más telephely megléte a rendelet 7. cikke 5. pontjának alkalmazásában.

94. A gépjármű-felelősségbiztosítás konkrét területén a biztosító által a fogadó államban kinevezett képviselő nehezen adhat alapot a rendelet 7. cikkének 5. pontja szerinti, a „fióktelep, képviselet vagy más telephely működéséből származó” jogvitára, ha az eljárását a „Szolvencia II” irányelv 152. cikkében felsorolt feladatokra korlátozza.

95. A „Szolvencia II” irányelv 152. cikkének (4) bekezdése felhatalmazza a tagállamokat[54] arra, hogy egyetlen képviselőt bízzanak meg az ugyanezen cikkben foglalt kárrendezési feladatokkal, és a 2009/103/EK irányelv 21. cikkében szabályozott feladatokkal.[55] Ezzel hallgatólagosan elismeri, hogy az egyik és a másik típusú képviselő feladatai megegyeznek, amit a Bíróság is megerősített.[56]

96. Az említett két típusú képviselő egyenértékűnek tekintése azt jelenti, hogy főszabályként a „Szolvencia II” irányelv 152. cikkében foglalt képviselő kárrendezés céljából csupán arra szorítkozik, hogy információt kap és nyújt, valamint megfizeti azt a kártérítést, amelyet a biztosító megítélt.[57] Feladata ezen kárrendezési eljárásban pusztán passzív jellegű.

97. A Bíróság a 2000/26 irányelv 4. cikkében (amely megegyezik a 2009/13 irányelv 21. cikkével) foglalt kárrendezési megbízottal kapcsolatban megállapította, hogy csupán közvetítői jogkörrel rendelkezik: a kártérítési ajánlat kizárólag a biztosítóintézettől származik.[58]

98. A feladatok említett elhatárolása összhangban van a 2009/103 irányelv 21. cikkének (6) bekezdésével, amely alapján a kárrendezési megbízott „nem tekinthető […] a 44/2001/EK rendelet szerinti telephelynek”.

53 Mivel e szabadság gyakorlása nem zárja ki azt, hogy a szolgáltatás nyújtója bizonyos állandó infrastruktúrával rendelkezzen a rendeltetési hely szerinti államban (1995. november 30-i Gebhard ítélet, C-55/94, EU:C:1995:411), nem zárom ki, hogy egy adott gazdasági szereplővel kapcsolatban valóban fennállhat a rendelkezés alkalmazásához megkövetelt látszat. Ebben az esetben valamely harmadik fél a biztosító ellen keresetet terjeszthet elő azon ország bírósága előtt, amelyben a szóban forgó infrastruktúra található, az ez utóbbi működtetéséhez kapcsolódó tevékenységek miatt indított jogvitákban.

54 Abban az esetben, ha maga a cég elmulasztotta annak kijelölését.

55 A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 263., 11. o.). A „Szolvencia II” irányelv 152. cikke továbbra is szó szerint említi a 2000/26/EK irányelv 4. cikkét, amelyet jelenleg a 2009/103 irányelv 21. cikke vesz át, a 7. cikk fenntartásával.

56 2013. október 10-i Spedition Welter ítélet (C-306/12, EU:C:2013:650), 21. és 23. pont; 2016. december 15-i Vieira de Azevedo és társai ítélet (C-558/15, EU:C:2016:957), 33. pont, a 2009/13 irányelv 21. cikke által szabályozott képviselőről (akkor a 2000/26 irányelv 4. cikke); Corporis ítélet a „Szolvencia II” irányelv 152. cikke által tárgyalt képviselőről.

57 Ami tartalmazza a felhatalmazást a más tagállamban található biztosító ellen benyújtott keresetlevél átvételére, ahol közlekedési baleset miatt kártérítést igényel, ahogy azt a Corporis ítélet tárgyalja.

58 2016. december 15-i Vieira de Azevedo és társai ítélet (C-558/15, EU:C:2016:957), 25. és 26. pont.

99. Emlékeztetek arra, hogy a „Szolvencia II” irányelv 152. cikke szerinti képviselő kinevezése, amelyet „a 151. cikkben említett célokból” követelnek meg, a fogadó tagállam által teljesítendő azon kötelezettségből származik, hogy a biztosító egyenlő bánásmódban részesítse azokat a személyeket, akik kárigényt nyújtanak be. A károsultak nem kerülhetnek kedvezőtlenebb helyzetbe azon körülmény miatt, hogy a biztosító a szolgáltatásnyújtás szabályai alapján, nem pedig egy telephelyen keresztül fedez valamely kockázatot.

100. Márpedig, az egyenlő bánásmód nem elegendő a rendelet 7. cikke 5. pontjának azon értelmezéséhez, miszerint feltétlenül a hatálya alá tartoznak az olyan keresetek, amelyeket a biztosító ellen a letelepedési helye szerinti tagállamban indítanak csak azért, mert [e tagállamban] van egy kárrendezési megbízottja.

101. Így tehát elvileg nincs kellő alap ahhoz, hogy a gépjármű-felelősségbiztosítással kapcsolatos nehézségekkel összefüggésben a rendelet 7. cikkének 5. pontját összekapcsolják a „Szolvencia II” irányelv 152. cikke szerint kijelölt képviselővel, aki az említett rendelkezésben foglalt feladatok gyakorlására szorítkozik.

102. Ahhoz, hogy a rendelet 7. cikke 5. pontjának alkalmazása egyáltalán szóba kerülhessen akkor, ha a biztosító kizárólag olyan képviselővel rendelkezik, aki a fogadóállamban a „Szolvencia II” irányelv 152. cikke szerinti feladatokat végez, egyéb olyan indokoknak is fenn kell állnia, amelyek lehetővé teszik az alperes lakóhelyétől eltérő bíróság joghatóságának megállapítását.[59]

103. Ez az eset akkor áll fenn, ha a képviselő megfelel azon feltételeknek, amelyek lehetővé teszik a biztosító fióktelepeként, képviseleteként vagy más telephelyeként való minősítését, és aktívan részt vett a harmadik személy által a biztosító ellen benyújtott kereset alapját képező tevékenységben.

104. Nem zárható ki egyébként, hogy a biztosítási tevékenységnek a székhelye szerinti államon kívül, a szolgáltatásnyújtás szabályai szerint történő gyakorlása olyan kereseteket eredményezzen a biztosító ellen, amelyeket észszerűen (a joghatóság szabályai szerint) a székhelyétől eltérő államban kellene, hogy elbíráljanak.

105. Ha a felek jogai és az igazságszolgáltatás megbízható működése közötti egyensúly – mindenekelőtt – azon szabályban nyilvánul meg, amely az alperest a lakóhelye szerinti bíróságok joghatósága alá veti, a rendelet olyan alternatívát nyújt a felperesnek, mint a tényállás megvalósulásának helye szerinti keresetindítási lehetőség.[60]

106. A rendelet egyébként a felperest védi, aki a biztosítási jogviszonyban a „gyengébb fél” azon különös joghatósági szabályok folytán (a II. fejezet 3. szakaszában foglalt szabályok), amelyek nem érintik a biztosító valamely területen való jelenlétét. Azonos bánásmódban kell részesíteni a károsultat, aki közvetlen keresetindításra jogosult.

c) A jelen ügyben történő alkalmazás

107. A Gefion fenntartja, hogy Lengyelországban végzi tevékenységét, a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlása keretében, a székhelye szerinti állam, illetve a fogadó állam felügyeleti hatóságainak jóváhagyásával.

108. A Bizottság észrevételeiből azonban kitűnik, hogy a Crawford Polska tevékenysége valójában a letelepedés szabadságának hatálya alá tartozik. Úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság is (hallgatólagosan) azonos véleményen van.

59 Lásd a rendelet (16) preambulumbekezdését.

60 A jelen ügyhöz hasonló kárigény esetén, amelyet szerződésen kívüli kárigényként nyújtanak be.

109. Ahogy azt megkíséreltem elmagyarázni, a rendelet 7. cikkének 5. pontja keretében az a jogcím, amelynek alapján a biztosító a tevékenységét valamely tagállamban végzi, arra utalhat, hogy ténylegesen fennállnak a hivatkozott cikk által megkövetelt feltételek (ami megszokott abban az esetben, ha a vállalkozás a letelepedés szabadsága alapján jár el), valamint ennek ellenkezőjére is (ami általában akkor történik, ha a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján jár el).

110. Az említett jogcím – hangsúlyozom – nem határozza meg előre a rendelet 7. cikke 5. pontjának ilyen vagy olyan irányú alkalmazását azon kritériumok alapján, amelyek az értelmezésüket illetően a Bíróság ítélkezési gyakorlatából erednek.

111. Az említett kritériumok alapján a Gefion által a Crawford Polska társaság útján Lengyelországban végzett tevékenység igazolhatja a lengyel bíróságok joghatóságát az általam már kifejtett feltételek szerint, mivel harmadik személyek által a Gefion ellen indított olyan jogvitáról van szó, amely a Crawford Polskának egyik, a biztosítókra nézve kötelező erejű döntéséből származik.

112. Azon körülmény, hogy a Gefion a „Szolvencia II” irányelv 147. cikke és azt követő cikkek alapján jár el, tehát nem meghatározó.

V. Végkövetkeztetés

113. A fentiekre tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Sąd Rejonowy w Białymstoku (białystoki kerületi bíróság, Lengyelország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre a következő választ adja:

„A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkének 5. pontját úgy kell értelmezni, hogy valamely tagállamban letelepedett olyan gazdasági társaság, amely másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosítóval kötött szerződés alapján jár el, e biztosító »fióktelepének, képviseletének vagy más telephelyének« minősülhet, ha együttesen fennáll, hogy

– valamely tagállamban működik és kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás keretében vagyoni károkat térít meg, amely biztosítás kockázatait a biztosító fedezi;

– a külvilág számára a biztosító részeként jelenik meg; és

– saját ügyvezetéssel és megfelelő tárgyi eszközökkel rendelkezik ahhoz, hogy harmadik felekkel tárgyalni tudjon, akiknek, bár tudják, hogy esetlegesen jogi kapcsolat áll fenn a biztosítóval, nem kell közvetlenül a biztosítóhoz fordulniuk.”